

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 11. De vsu debito orationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

101.

Qui finis, ut ille addit num. 36. est, primò Dei gloria. Secundò, spirituale bonum siue proprium, siue proximi; ut cum laus, honor, fama, vel gloria queritur ad maiorem commoditatem seruiendi Deo, & viuendi ex virtute; ac procurandi salutem proximi. Tertio, bonum temporale sibi aut proximo vile: ut cum quis laudari desiderat pro meritis (nec plus) de arte ac dextertate docendi, prælegendi, canendi, patrocinandi, ut iustam aliquam conditionem ac salarium idoneum consequatur: vel cupit de donis sibi Deo concessis laudari, vel suspici, ut ea de causa aliquibus suis parentibus vel amicis de bono aliquo temporali, quo digni sunt, prouideatur.

Vbi tamen aduerte bona temporalia, cum moraliter non sint ex se bona, sed tantummodo habere rationem finis secundarij, seu ordinati ad vltiorem finem de se bonum: ideoque bonum temporale proprium, vel proximi, tunc demum posse esse aptum finem recti desiderij laudis & gloriae, quando ipsum, vel actualiter & expressè; vel virtualiter & tactè ordinatur in obsequium Dei: vel in vitam secundum rectam rationem, & ex virtute agendam. Quæ vita de se quoque bona est, tanquam conformis diuinæ voluntati, cuius nobis recta ratio interpret est & quasi præceptor, consequenterque apta est de se, ad æternam salutem referri, concurrente habitu gratiæ gratum facientis, quem admodum ex D. Thoma, Caiet. & Maiore notat Nauarrus in præceden. numero 14.

102.

Porro quando ordinetur actualiter, de se patere potest, quando videtur virtualiter, idem ibidem adhuc notat, ex D. Bonauent. & Gabriele, cognosci ex eo, quod si tale quid appetens, & petens, interrogaretur cur appetat, & petat, respondebit appetere, & petere ob Dei obsequium, vel ad vitam ex virtute & secundum Deum agendam. Quod vsu venire potest maxime ei, qui generaliter omnia sua opera retulit in obsequium Dei, quando religiosum, vel aliud pium vitæ institutum suscepit, nec postea aliam contrariam intentionem habuit.

103.

Ex hac autem doctrina colliguntur multa pro praxi quotidiana quæ in eodem cap. 6. à numero 12. Nauarr. persequitur. Tria attingere sufficit ex quibus facile fuerit de alijs iudicare. Primum est, orationem cuius finis primarius constituitur lucratio quotidianarum distributionum, aut aliquorum fructuum, vel reddituum, malum esse ex indebito fine, ideoque taliter orantem peccare. Secundum est, pari ratione peccare eum qui recitat vel canit horas in choro, responsoria in cæmeterio, Missas in altari, non ob Deum sed solum ob stipendium quod ideo datur: aut certe ob Deum quidem, sed magis aut æquè ob stipendium: quia finis eius principalis totus, aut ex parte est bonum temporale, & ideo indebitus per ante dicta. Tertium est, prædicta faciem plus ob Deum, quam ob lucrum: etiam si non faceret, nisi lucrum ipsum speraret, non peccare: quia bonum opus facere minus principaliter propter Deum; non est illicitum quando principaliter fit propter Deum, qui est debitus finis primarius omnium bonorum operum. Ad cognoscendum autem num quis plus, aut æquè ob lucrum quam ob Deum bonum opus faciat, debet ex eodem Nauarro ibidem, num. 16. apud se expendere, an plurius vel tanti æstimet lucrum, quam Deum in ordine ad illud opus. Si enim plus aut tantum ad illud exequendum moueatur æstimatione, & amore lucri, quam Dei; lucrum censeri debet finis illius principalis totalis, aut partialis, atque adeo opus ipsius vitari ex indebito fine.

CAPVT VNDECIMVM.

De vsu debito orationis.

SVM MARIVM.

104. Exercitatio memoriae, intellectus, & voluntatis in vsu orationis mentalis.

105. Error eorum qui in mentali oratione impensius elaborant ut sublimes, nec vulgares considerationes habeant, quam vt voluntatem ad aliquem salutarem affectum promoueant.

106. Ratio considerandi seruandam in mentali oratione; ac primò vniuersæ.

107. Deinde in particulari.

108. Coniungenda exercitatio voluntatis cum exercitatione intellectus, & quomodo.

109. Exemplum talis coniunctionis in via purgatiua.

110. Aliud in via illuminatiua.

111. Item aliud in via perfectiua.

112. Requisita ad debitum vsum orationis vocalis.

113. Externa dispositio corporis requisita.

114. Interna dispositio animæ item requisita.

115. Vsus ejaculatoriarum orationum.

116. Explicatio orationis Dominicæ quoad præfationem Pater noster qui est in caelis.

117. Quoad primam & secundam petitionem.

118. Quoad tertiam & quartam.

119. Quoad quintam.

120. Quoad reliquas.

121. Appendix de recitatione Rosarij.

Debitum orationis vsum ex interna Spiritus sancti vocatione, non ex humana eruditione pendere, significatur per illud ad Rom. 8. Quid oremus sicut oportet necimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Non ideo tamen damnandi sunt, qui salutaria de eo tradunt documenta conformia rectæ rationi, comprobataque vsu, & experientia virorum piorum. Quoniam autem passim obuii sunt libri talia continentes, paucis tantum notabilibus de vsu mentalis orationis ipsum constare exercitatione potentialium rationalium: nempe memoriæ, intellectus & voluntatis: non quidem vnus tantum vel alterius earum formam, sed omnium trium simul.

Trium rationalium facultatum exercitatio in mentali oratione.

SECTIO I.

Mentalis oratio requirit memoriæ exercitationem, quæ res pertractanda quasi in medium producat, & clarè apprehendatur: exercitationem verò intellectus, requirit ad rem ipsam propositam ruminandam accommodatè ad excitandum fouendumque in voluntatè nostra salutarem aliquem effectum. Exercitationem denique voluntatis, ad insistendum tali affectui, illum eliciendo promouendoque. Quia verò finis exercitationis intellectus est clare voluntatis affectum: eatenus in vsu memoriæ immorandum est, quatenus exigit vsus intellectus: & in hoc, quatenus exigit vsus voluntatis.

Vnde tria sequuntur. Primum est, in oratione parum laboris esse in vsu memoriæ, cum hic sit tantum proferendi in medium, clarèque apprehendendi rem tractandam, quæ prius delecta fuerit, & distincta in certa puncta, sufficienter memoriæ ipsi commendata in preparatione quam supra numero 78. diximus ad mentalem orationem requiri.

Secundum est, in vsu intellectus, non tam esse persequenda ea, quæ ipsum sua nouitate, singularitate, & præstantiâ paciscent, quam quæ voluntatem ad sanctum ac salutarem aliquem affectum moueant ac roborent. Is enim est considerationis finis in mentali oratione, non autem scientiæ abundantia.

Tertium est, insistendum esse potissimum in vsu voluntatis: cumque is bene successerit in vnus puncti consideratione longiore, non esse ab ea desistendum, vt aliorum considerationi sit locus: quia habito fine per vnum medium, non est opus ad alia diuertere: tum ne forte id non bene succedat: tum ne bonus Spiritus sancti motus interrumpatur, quod iniuriosum ei esse censeretur.

Ex qua doctrina intelligi potest illos errare, qui mentali orationi operam dantes diutius & impensius elaborant in curiosa rei propositæ consideratione per sublimes quasdam, & minime vulgares notiones, quam in voluntatis per motionem ad aliquem sanctum affectum. Inde enim fit, vt interdum quidem sentiant aliquam suauitatem (quæ est quidam scientiæ gustus, qualem interdum contingit experiri speculantes sciendi tantum gratiâ) sed meditatione absoluta, nihilo magis inueniuntur humiles, patientes, obediens, aut prompti ad labores perferendos pro Christi gloria: aut pro sua, vel proximorum salute. Immo verò, ex nascente inde sui æstimatione, effecti potius proprij iudicij tenaces sibi que placentes, auerstantur labores externos, & zelum animarum tanquam Spiritus impedimenta, diminuentia prædictæ suauitatis sensum.

Ad

Ad quorum errorem redarguendum facit, quod homines rudes, quamvis non sint ad tales speculationes idonei, non desinant esse capaces mentalis orationis, quæ cum magno pietatis sensu, ac spiritali fructu, considerant nostræ religionis mysteria, victorum turpitudinem & dignitatem virtutum. Facit etiam quod ex D. Thoma. 2. 2. *quest. 83. art. 1.* Oratio sit actus rationis practicæ, ideoque finem habeat opus: nempe emendationem & perfectionem propriam: quarum illa requirit repressionem perturbationum animi, fugam vitiolorum, & perfectionem virtutum: hæc vero coniunctionem cum Deo per veram charitatem, quæ est vinculum perfectionis ad Coloss. 3. *vers. 14.* Et requirit Deum & proximum diligere, non verbo, neque lingua, sed opere, & veritate] 1. *Ioan. 3. vers. 18.* procurando scilicet exequendoque data opportunitate, illa quæ sunt ad Dei gloriam & proximorum salutem. Ad tanti operis autem executionem requiritur consensus voluntatis, auerfantis vitia, & virtutes desiderantis: Deumque super omnia amatis, & proximum sicut se, propter Deum. Unde ad affectus eiusmodi in voluntate excitandos vniuersa consideratio intellectus dirigenda est, totaque intentione tendendum est eò in oratione mentali: prout satis indicant de ea tractantes: cum illius institutæ rationem tradunt secundum triplicem viam; purgatiuam, illuminatiuam, & perfectiuam: quod mirabili compendio & artificio facit D. Bonauent. in tractatu quem inscripsit *Incendium amoris*: secundum viam enim purgatiuam instituitur, cum consideratio dirigitur ad affectus voluntatis, accommodatos eliminandis ab anima vitiis & peccatis: secundum illuminatiuam verò, cum dirigitur ad affectus accommodatos inferendis in anima virtutibus: secundum perfectiuam denique, cum dirigitur ad Dei, & proximi verum amorem in anima suscitandum ac fouendum: quò prompti & alacres reddamur ad bonorum operum executionem.

Ratio exercendi intellectum in mentali oratione.

SECTIO II.

106. Merito querat aliquis. Quanam igitur ratio, considerandi seruari debeat in oratione mentali? Cui respondendum videtur, posse in genere dici congruenter ante traditis, eam seruandam esse ex qua salutaris motus voluntatis sequatur: neque vim esse inferendam naturæ: qui enim sunt feliciore ingenio, ita ut difficultatem non pariantur in habendis subtilibus, minimèque vulgaribus notionibus de re ad meditandum proposita, aut in diu protrahenda circa idem punctum commentatione, obsequi possunt suæ naturæ: dum modo sequatur quaesitus affectus voluntatis. Similiter qui tardiore sunt ingenio & hebetiores, non est quod vim inferant naturæ illudque attentent, quod experirentur nimis graue; nempe sublimes efformare notionem, aut diu in eis continuare eiuſdem rei considerationem: sed possunt secundum suam capacitatem meditationis tempus traducere etiam variando notionem intellectus, & affectus voluntatis, in præparata punctorum meditandorum varietate.

107. In particulari autem de ratione considerandi seruanda in meditatione dici potest: si materia meditationis sit aliquod nostræ religionis mysterium, seu historia aliqua sacra; esse considerandas tum actiones (in quibus serè consistit mysterij summa) tum etiam verba, ac personas: atque in actionibus attendere licebit, tam ea quæ ipsis insunt, vt naturam & partes: quam quæ adiuncta sunt, vt locum, & tempus in quibus: modos & auxilia, quibus: & causæ propter quas factæ sunt: ponderando magnitudinem amoris pietatis, & misericordiæ Dei erga nos; tam abundè per Christum conferentis nobis omnia ad salutem necessaria. In verbis autem licebit attendere latentem in eis sensum: ad mores & usum, non autem ad scientiam, referendo; finem etiam in quem dicta sunt, & quæ vitæ præcepta contineant, aliaque id genus. In personis denique licebit attendere tum corporis debitam compositionem, tum animi dotes, & affectiones: secundum ea præsertim, quæ fuerint accommodata negotio quod meditatur.

Si verò materia meditationis sit diuinum beneficium in homines: aut anima ductio seu punitio; considerandæ sunt illæ communes circumstantiæ:

Quis, quid, vbi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Si verò sit virtus, & ei oppositum vitium, consideranda est illius honestas, vtilitas ac necessitas, ac data à Christo, & Sanctis exempli illius, itemque proprii actus eiusdem, atque acquirendæ modus & ratio. Huius verò tum turpitudinis, prauitas, & gravitas, ex eo quò sit Dei offensæ: tum etiam detrimenta quæ nobis adfert: tum demum remedia ad illud evitandum vsurpanda.

De coniungenda exercitatione voluntatis cum exercitatione intellectus.

SECTIO III.

108. Cùm omnis consideratio intellectus in mentali oratione: Cne ad motionem voluntatis ordinetur iuxta ante dicta; oportet per totam mediationem, actus voluntatis sparsos esse cum actibus intellectus: sic vt quæcumque intellectus inuenit, proponenda sint voluntati vt moueatur ad aliquem tali propositioni consentaneum affectum salutarē, quo prompti & fortes reddamur ad vitium aliquod extirpandum, vel virtutem aliquam inferendam, vel aliquè pro Christo laborem ferendum, siue in agendo aliquid bonum, siue in patiendo aliquid malum. Eidem autem propositioni ad magis efficiendam voluntatem erga rem propositam, & vehementius impellendam, septem actus adiungi possunt. Primus est petitio. Secundus obsecratio. Tertius desiderium. Quartus, reprehensio, seu obiurgatio sui ipsius. Quintus, admiratio. Sextus, interrogatio. Septimus, resolutio.

109. Itaque in via purgatiua, diligenter cogitanda, & voluntati proposita turpitudine peccati, cum detriuentis quæ adfert, ad dolendum de eo, potest voluntas ipsa vehementius virgeri. Primò, humili petitione facta Deo, vt pro infinita sua misericordia det gratiam qua rebellis voluntas nostra ad ipsum conuertatur: de eius offensæ, vt par est, summe doleat. Secundò, obsecratione, quæ ipsius infinitam bonitatem obtestemur per Iesu Christi Domini nostri sanguinem, vt nostram petitionem exaudire dignetur. Tertio, desiderio rei nobis tam necessariæ, quam est dolor de peccatis nostris, sine quo ab eis liberari non possumus. Quarto, reprehensione nostri. Quid agis anima mea, quid de te fiet? ve è misera es parui faciens diuinæ maiestatis offensam & iram. Quinto, admiratione, quanta Dei bonitas, quanta mea nequitia? Illæ Deus tantæ maiestatis, ad obsequium omni iure sibi debitum, beneficiis præteritis, præsentibus, & futuris innumeras me prouocat, & ad se vocat. Ego verò abiectissimum indignissimumque (hei mihi) mancipium, illi impudenter audeo obistere, & me ab eo auertere. Quid igitur superest renuenti dolere de tanta nequitia, quam æterna miseria, dilata ex sola tanti Domini misericordia iuxta illud *Threnorum tertio* Misericordia Domini quia non sumus consumpti.] Sextò, interrogatione. Quid mihi est in cælo, & à Deo meo quid volui super te? vbi mihi melius quam apud meum cælestem Patrem amantissimum. At peccatum me ab illo separat & excludit. Septimò, resolutione. Sit igitur constitutum ab anima mea, de peccato meo dolere, sicut requiritur ad illius remissionem: illudque ita auerfari deinceps, vt potius mihi moriendum sit quam ei denuo consentire.

110. Similiter in via illuminatiua, virtutis (vt *humilitatis*), dignitate, necessitate, exemplis aliisque perceptis, & propositis voluntati, hæc ad illam appetendam vehementius virgeri potest. Primò, ex intimo corde petendo illam à Deo. Secundò, obsecrando per mortem crucis, ad quam se Christus Dominus pro nobis humiliavit, vt dignetur amator humilium, petitionem nostram exaudire. Tertio, desiderando vt virtus ea, qua Christus vult suos milites esse insignitos, iaciat radices in anima nostra, & stirpis ab ea euellatur contraria superbia, Dæmonis insigne. Quarto, reprehendendo nos ipsos qui cum simus peccatores miseri, æternæ damnationis feces, in cineres redigendi, andeamus superbe coram omnipotente omnium Domino: quem superbis resistere sacra Scripturæ tam aperte inculcant. Quintò, admirando qui fieri possit vt ego tam vilis, totque miseris obnoxius, superbia inflatus asperner humilitatem, adeo gratam diuinæ maiestatis, & maximorum bonorum fontem vberissimum. Sextò, interrogando me ipsum. Quid habes quod non accepisti, vt inde glorieris? nonne tua omnia Dei dona sunt, de quibus

gloriano offendis ipsum, & iam ipse in te prouocas, rediturus de tali abusu formidabilem rationem. Denique resoluendo tam Deo gratæ, & fructuosæ virtutis acquisitioni insistendum tibi esse. Ad quod perpenis illis, quæ possunt nobis ad id conducere aut impedimentum adferre, implorandum est diuinum auxilium: quandoquidem non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.] *sicut admonet apostolus in priori ad Corinth. cap. 3.*

111. Denique in via perfectiua, voluntati propofita diuini amoris dignitate, & summa necessitate ad salutem: primò illum petemus à Deo, cuius præcipuum donum est. Secundò, obsecrabimus, vt per meritum passionis Christi quæ is per tulit, vt in cordibus nostris talem amorem accenderet extincto amore proprio, dignetur suo sancto Spiritu ad illam nos inflammare. Tertiò excitabimus, excitatumque proponemus Deo, vehemens desiderium amandi ipsum super omnia: dicendo cum Dauide *Psalms. 41. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Quartò, ad nos ipsos quasi conuersi, fœcordiam nostram, incuriam, & torporem in procurando tallamorem acriter reprehendimus. Quintò, in altam, vt sic dicam, nostri admirationem intrabimus, quod tam serò, tamque oscitanter studium, & operam posuerimus in prosecutione tanti boni. Sextò, nos ipsos interrogabimus. Quid potest anima mea tibi melius esse Dei amore? Quid potest sine eo tibi prodesse, quid cum eo non est summè vtile: certè factus ex eo calix aquæ frigidæ, mercedem habet regni cœlestis ex *D. Matth. cap. 10. in fine.* Postremò, variis incitamentis voluntatem iam propendētem confirmabimus, proponendo occasiones, & nominamandi Deum; quod nihil eo sit vtilius, iucundius ac homine dignius. In mysteriis passionis Domini contemplandis (quæ sunt præcipua mentalis orationis materia) septem solent assignari affectus excitandi in voluntate; commiseratio, compunctio, imitatio, gratiarum actio, admiratio, spes & amor. De quibus accommodare ad vsum, præclare tum P. Franciscus Arlas in tract. de orat. par. 2. tum P. Ludonicus de Ponte in introductione ad meditationem: qui legendi sunt.

De vfu debito orationis vocalis.

SECTIO IV.

112. **A**d debitum vsum orationis vocalis, primò, ante quam ad eam accedatur, colligendæ sunt vires animæ seculis aliis curis, quæ distractionem efficiere possunt: quæ de re antea num. 77. Deinde intentio dirigenda, seu statuedus ac proponendus debitus finis, puræ Dei gloria: siue vt Deum creatorem, gubernatorem, principium & finem vniuersorum recognoscamus, adoremus, magnificemus, atque glorificemus sicut æquissimum est. Item honor beate Virginis, Angelorum, ac reliquorum Sanctorum omnium, & nominatim eorum quorum memoria celebratur. Itemque vtilitas propria & proximorum, adeoque totius Ecclesiæ: spectatim autem in Principum, & bene meritum, ac defunctorum omnium in purgatorio deventorum: ac denique viuorum, quos vel peccatum obstringit, vt ab eo reluentur; vel calamitas vrgēt vt ab ea releuentur, conseruanturque conducentia ad æternam salutem. Quæ intentio quo maiorem vim habeat, coniungenda est cum ea, quam purissimam Christus habuit agens in terris, & habent omnes Sancti orantes, & laudantes Deum. Tertiò, consideranda est Dei præsentia, vt tantam maiestatem intima etiam quæque spectantem, reuerentur tremebundi: rei item quæ tractatur dignitas consideranda est, implorandaque diuina gratia versandi attentè, piè, & deuotè, prout Dei gloria & nostra ac proximorum vtilitas exigat, in negotio tanti momenti. Quartò, concipienda ex Dei promissis spes accipiendi quod petimus dignè petentes; ad quod implorabimus quoque diuinum auxilium.

113. Quintò, inter recitandum, procuranda est tum externa corporis, tum interna animi compositio. Ad illam pertinet custodia sensuum omnium, & decens dispositio membrorum, non tantum ne alij qui interfunt offendantur, sed etiam ne menti deur occasio euagandi. Pertinet quoque locus ad attentionem & recollectionem accommodatus: tempus item opportunum, ne contingat tam nobile ministerium inter-

rumpi negotiis importunis, aut leuisione vel gettu aliquo intemptiuo. Pertinet denique vt pronuntiatio sit clara & distincta (verbis scilicet neque multatis, neque confusis) remperata & sine nimia festinatione, intelligentiæque accommodata; modesta item, & sine affectatione ac furo, nihil prophanum redolens, sed præ se ferens in omnibus sanctitatem.

Ad internam autem compositionem pertinet primò, vltimè innocentiæ, morumque integritas, quæ præditum esse conuenit eum qui apparet coram Deo, ad ipsum precandum verbis ab ipso præscriptis, vel ipso approbata, ab Ecclesia. Deinde attentio, & deuotio, cum quibus præces consuetæ simpliciter humiliterque recitentur consilio animoque petendi à Deo id quod ipsius vel Ecclesiæ institutione, per illas significatur. Illarum enim vis posita est in diuina benignitate, & in eiusmodi institutione, non in aliquo sensu à nobis mente concepto. Vnde & idiotæ illarum fructum capere possunt, cogitando Deum præsentem sibi adesse, seque recitantem audire, atque se Christo Domino, ac reliquo beatorum cœtui in canendis diuinis laudibus adiunctos esse, si et verborum sensum non capiunt; sed tantum iuxta Ecclesiæ institutionem recitare intendunt, ad eum finem qui antè dictus est: etiam meditando, si placet, pium aliquod (præsertim de vita aut morte Christi: cum non ex nostris, sed ex ipsius meritis nos impetraturos à Deo quod petimus; sperare debeamus) ne ad alieum à Deo cogitationes mens euagetur, & voluntas præparetur à aliquos salutare motus, & afflatus diuinos suscipiendos.

Meminerimus tandem præter statutam certis temporibus orationem expedire, breuius sed frequentius, vt mentis eleuationibus, inculcatorias orationes vocant, in reliquo temporis decursu, quæcumque nos negotia exerceamus: quæ orationes siue solo animo siue etiam voce fiant, negotia ipsa non modò non impediunt, nec retardant; sed multum promouebunt. Domino vbique nobis cooperante.

Explicatio Orationis Dominicæ.

SECTIO VLTIMA

114. **C**um oratio Dominica ore Christi nobis tradita, altarum omnium præstantissimum exemplar censeatur, illius explicationem oportet consequenter persequi: nisi passim occurrerent cathedris in quibus continetur, amplissima etiam nonnunquam; vt in eo qui ad parochos editus est in Concilio Tridentini: cum qua qui volet conferret eam quam habent ex Patribus collectam Bellarminus. in *controversia De bonis operibus lib. 1. cap. 6. Az. or. in 1. part. Moral. institut. lib. 9. capite vltimo.* & Gregor. à Valent. 2. 2. *assur. 6. quæst. 2.* Adde & eam, vt de ceteris taceam, quam habet Abulen. ad c. 6. *D. Matth. à quæst. 102.*

Veruntamen pro illius salutaris vsu, quædam memorie retinenda, pauca attingere oportet præter præteritum. Primum est, præfationem illam [Pater noster qui es in cœlis] admonere nos, tum nostræ adoptionis cœlestis, tum nostræ peregrinationis terrenæ, vt simul intelligamus nos auxilio egere, quia peregrini sumus; & debere fiduciam accipiendi concipere, quia filij Dei sumus. Itemque per eamdem excitare nos ad Dei timorem, & amorem (qui vterque affectus, est optima anima dispositio ad orationem. Ad amorem quidem, cum ostendat tantam esse Dei bonitatem, vt dignetur pater appellari à vtilissimis seruis. Ad timorem vero, cum ostendat tantam eiusdem excellentiam & potentiam esse, vt in celo tanquàm altissimo solio sedens; terrena simul ac cœlestia moderetur: adeo vt amandus sit tanquàm optimus, & timendus tanquàm maximus. Secundum est, ex septem petitionibus, quæ eidem præfationi subiunguntur, duas primas pertinere ad finem vltimum, in quem conditi sumus, & vitam dirigere debemus: reliquas verò quinque ad media conducentia ad eundem finem: & idè à nobis in hac vita magno studio amplectenda.

115. Tertium est, primam petitionem, *Sanctificet nomen tuum*, pertinere ad finem nostrum vltimum: quia is est Deus, cuius nomen sanctificari petimus seu maiestatem sanctam esse: non quidem in se, quia non est opus id petere, cum non possit aliter habere: sed in nobis per veram notitiam, sincerumque amorem, quibus ipsum agnoscamus & colamus: seruientes ei in sanctitate & iustitia omnibus diebus nostris.

Ita ut lucea lux nostra coram hominibus, & hinc videntes opera nostra bona glorificent Patrem nostrum qui in caelis est, *Matth. 5.* Quartum est, secundam petitionem adueniat regnum tuum: esse ut communicetur nobis regnum Dei per aeternam scilicet beatitudinem, qua fruamur Deo, tanquam ultimo nostro fine; à cuius regni annunciatione, Christum Dominum prædicationem suam inchoasse habetur ex *Matth. capite quarto* cum dicitur. Exinde cepit Iesus prædicare & dicere. *Poenitentiam agite: appropinquabit enim regnum caelorum*] & ex sequenti. *cap. 5.* cum doceat turbas, primo dicit. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*] *Item in cap. 6. sub finem præcipit, nos primum querere regnum Dei & iustitiam eius.*] & *cap. 10.* Discipulis præcipit. *Euntes prædicate dicentes, quia appropinquavit regnum caelorum.*] *Demum post resurrectionem suam per dies quadraginta idem Discipulis apparet, sermone habuit de regno Dei ex Actis apostolorum cap. 1.* *Ad haec e autem ad petitionem regni caelestis adiungendam esse iustitiam eius, seu diuinorum mandatorum observationem de qua ipse Dominus Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.*

118. Quintum est, tertiam petitionem *Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra;* refertur præcipue ad voluntatem signi: quo nomine Theologi appellant præcepta & prohibitiones quibus Deus significat, quid à nobis agi, vel non agi velit. Aliquatenus autem refertur ad voluntatem beneplaciti (qua Deus, cui nemo resistere potest, absolute vult aliquid fieri) eatenus nimirum, quod Dei beneplacitum nunquam reprehendere debeamus, neque de eo murmurare; etiam si nos affligi premique velit: sed patienter, ac libenter ei acquiescere. Ita Bellarminus; ex communi sententia Patrum. Addens; per caelum intelligi Ecclesiam triumphantem in caelis: & per terram, Ecclesiam militantem ac peregrinantem in terris: ita ut id quod in istiusmodi petitione optamus, sit ut promptè, perfecteque Deo per ipsius gratiam obediamus in omnibus, sicut Sancti faciunt in caelo.

Sextum est, ex communi Patrum doctrina, vt notat Bellarminus, quartam petitionem, *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie;* sic accipiendam esse, vt panis nomine intelligatur alimentum in genere, seu subsidia omnia necessaria, ad vitam tum animæ tum corporis conferendam. Et quoniam subsidia vitæ spiritualis: vt Sacramenta, contritiones, & cetera id genus, multo magis sunt & necessaria & nobilia, quam subsidia vitæ corporalis: ideo intentionem orantis ferri debere ad panem spirituale, tanquam ad id quod primariè petitur; ad panem autem corporalem, vt ad quoddam externum subsidium quo prouideatur corpori incolaui vt seruita animæ in procreatione salutis aeternæ. Illius petitionis formam tradidit Salomon *Proverb. 30.* cum dixit, *Mendiciatorem, & diuitias ne dederis mihi: tribue tantum victui meo necessaria.*

119. Septimum est: in quinta petitione *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;* debitorum nomine significari peccata: tum quia D. Lucas cap. 11. eam proponit his verbis, *Dimitte nobis peccata nostra; & Dominus noster Matth. 6.* ad illius expositionem dicit: *Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester caelestis delicta vestra.* Admonet autem nos, ipsum debiti nomen: quod cum peccatum sit iniuria illata Deo, legique transgressio; per peccatorem suum constituat debitorem satisfactionis facienda & poenæ luenda. Ad idimus, *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris:* non quasi velimus Deum in miserando imitari nos: sed tantum testari misericordiam nobis placere: quam petentes à Domino, repulsam pateremur, si eam negaremus conseruo nostro: iuxta illud quod *in cit. c. 6.* subiungit Christus: *Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.* Ceterum dimittere debitoribus nostris, est cum iis qui nos læserunt, inimicitias non gerere; sed eos etiam si inimicos, diligere eisque benefacere: iuxta Christi Domini præscriptum, sub fine in præcedenti cap. 5.

Condonandam autem esse iniuriam proximo etiam non postulant, satis indicant verba Domini *Matth. 11.* *Et cum stabitis ad orandum, dimitte si quid habetis aduersus aliquem, vt & Pater vester qui in caelis est dimittat vobis pec-*

cata vestra. Pater etiam ex eo, quod inimicitias gerens cum aliquo; sicut & voluntariè perseuerans in alio peccato mortali, dominicam orationem dicendo, in singulis ferè partibus illius, mentiatur. Nec enim verè dicit, Pater noster qui es in caelis, qui non vult esse Dei filius; nec Sanctificetur nomen tuum: qui factò negat Deum; nec adueniat regnum tuum, qui nihil tam timet, quam aduentum in iudicium, in quo vnique reddendum est secundum opera sua: nec *Fiat voluntas tua;* qui non ex Deo; sed ex sua voluntate vult vivere: nec demum cetera quæ in ipsa Dominica oratione subiunguntur: qui iisdem à quibus se liberari petit, voluntariè se subiicit.

120. Octauum est: sextæ petitionis finem esse euitationem peccati futuri; ita vt petamus non induci in tentationem, ne fortè à tentatione superati, legem Dei violemus. Inducit autem nos Deus in tentationem: non quidem impellendo nos ad malum, cum non sit author peccati (vnde à D. Iacobo in sua canonica cap. 1. ipse dicitur tentator malorum, & neminem tentare) sed tentationem, sicut pestes, non prohibendo euenire. Id quod contingit dupliciter, nonnunquam enim ita aliquem tentari permittit, vt si à gratiâ sustentatum non deserat, legitime certantem coronaturus: iuxta illud *in cit. cap. primo.* *Beatus vir qui sustinet tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ, quam repromittit Deus diligentibus se.* Nonnunquam verò iusto iudicio aliquem, id exigentibus peccatis ipsius, ita permittit tentari: vt succumbat ad suam perniciem abutens beneficiis, quæ ad salutem accepit. Haec igitur petitione conscij nobis, tum nostræ infirmitatis, tum potentie nostrorum hostium, imploramus auxilium Dei ne desens nos in tentationibus, suis assentiamur decepti; vel cedamus afflictis; ponatque brachia nostra vt arcum arcum ex *Psalm. 17.* cuius beneficio arcus fortium superetur & infirmi accincti sint robore ex *1. Reg. cap. 2.* nec enim humanæ imbecillitatis est hostiles demonum inspetus sustinere, nisi adit Dei gratia, quæ faciliè deficientes in tentatione vires nostras recreet, reficiat ac communiat; ita vt victoriam si contingat, acceptam illi ferre debeamus & gratias habere: sicut habuit Apostolus in *priori ad Corinth. 15.* sub finem dicens *Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.*

Nonum est: vltima petitione, *Sed libera nos à malo;* postulari liberationem à poena, sicut præcedente, postulata est liberatio à culpa. Cum enim homo natus de muliere breui viuens tempore repleatur multis miseris *Job. 14.* petimus aduersus impetum illarum, diuina ope muniri, ne occasione earumdem, per impatientiam aut aliter ad peccandum pertrahamur, sed potius ad virtutem prouehamur iuxta illud *posteriori ad Corinth. 12.* *Virtus in infirmitate perficitur*] aut certe si nullam vtilitatem adferant animæ, tui sumus ab illis: vt ab inundatione aquarum, ab incendio, à fulgure, & tempestate, fame, peste, bello, carceribus & vinculis, exilio, infidiis hostium, & proditiis morte inopinata, aliisque id genus, quibus in huius vitæ peregrinatione, & terremur, & affligimur, à quorū plurimis, pius pater nos liberat, alia nos pari permittit: solatia admiscens quæ cuiusdam liberationis rationem habent. Additur propositus petitionibus particula (*Amen*) significans fideliter, aut verè, vt ex *D. Hieronymo*: aut fiat, vt ex *D. Ambrosio* habet loco cit. *Gregor. à Valen.* inquit nos per eam in fine orationis excitare ac protefari fiduciam impetrandi, sicut & in initio per verba *Pater noster qui es in caelis.*

Vltimum est, ex proposito petitionum ordine intelligi, nos Christi institutione debere ante omnia optare Dei gloriam: deinde nostram cum Deo perfectam coniunctionem: tum vitam actam ex ipsius voluntate, quæ mediam est ad eandem coniunctionem consequendam. Præterea subsidia siue spiritualia, siue corporalia ad talem vitam necessaria: ac demum liberationem tum à peccatis, tum ab occasione peccandi: siue sint tentationes, siue insultus hostium, siue miseria, & calamitates humanæ tanquam impedimenta memoratæ vitæ. Vbi aduerte, quod cum petitionem liberationis ab huius vitæ malis seu calamitatibus, Christus Dominus vltimam posuerit: contra hominis Christiani officium esse, quod quidam cum calamitates aliquas patiuntur

tur, aut aliquod earum periculum, petunt tantum ab illis eripi, negligendo petitiones præmittendas de Dei gloria, & reliquis. Quo fit, ut non sit mirum si tanquam male petentes non exaudiantur.

APPENDIX.

De recitatione Rosarii.

Recceptus apud Catholicos usus Rosarii, in quo orationi Dominicæ subiungitur aliquoties repetita Salutatione Angelica, exigit ut de illo ad extremum addamus notatam dignam, quæ habentur in quodam manuali sodalitatæ Beatæ Mariæ Virginis his verbis. Rosarium apud Catholicos aliud nihil est, quam seruum quoddam spirituale, mysticis vocibus ex Evangelio depromptis, tanquam rosis contextum, quod Virgini Virginum, Dei Matri offerimus. Constat autem oratione Dominicæ quinquies & Salutatione Angelica quinquagies repetita. Vnde cum Rosarium tertio dictum, efficiat numerum 150. salutationum, qui est numerus Psalmorum Dauidicorum, id ipsum trinum Rosarium vocatur Psalterium beatæ Virginis.

Porro quinquies in Rosario orationem Dominicam reperimus, ut quinque vulnèrum Christi memoriam reficeremus. Salutatione verò Angelicam cuique orationi decies subiicimus ut in mentem nobis veniat decem mandatorum Dei observatio. Eandem quinquagies toto Rosario iteramus, ut plenam peccatorum remissionem, (quæ quinquagenario numero Iubilæi, in Scripturis sanctis significatur) intercessione B. Virginis per merita Dominicæ passionis consequamur.

Iam ut mens orantis, cui difficile videtur, & tædiosum ad eadem verba toties repetita attendere, fructu suo non careat, præordinatum est, ut quodlibet Rosarium quinque mysteriis addiceretur, quibus meditandis dum os verba proferret, mens occuparetur.

Primo Rosario assignata sunt quinque gaudia sanctissimæ Mariæ, (quinque decedibus accommodata) quibus illa exiis, quæ circa Christi naturam humanam contigerunt, affecta fuit. Quorum 1. est Annunciatio Dominicæ Incarnationis. 2. Visitatio Elizabethæ. 3. Natiuitas Christi. 4. Oblatio Christi in templo. 5. Inuentio pueri Iesu inter Doctores.

In secundo Rosario memoranda assignantur quinque mysteria Passionis Christi quæ sunt. Primum, oratio & captiuitas Domini in hortu. Secundum, flagellatio. Tertium, coronatio. Quartum, Baitulatio crucis. Quintum, Crucifixio.

In tertio, Rosario consideranda proponuntur quinque mysteria gloriosa; quæ contigerunt post Christi Domini mortem: quæ sunt Primum, Resurrectio Domini. Secundum, Ascensio eius in cælos Tertiam, Aduentus Spiritus sancti in Matrem & Discipulos. Quartum, Assumptio B. Virginis. Quintum, Coronatio eiusdem.

Ex quibus patet multiplex Rosarii usus & fructus: quo scilicet renouatur memoria præcipuorum mysteriorum vitæ Christi, & B. Virginis, capitumque fidei. Quod sanè compendium eò est apud omnes vtilius, quòd usus eius latus patet, quam librorum: legi enim potest etiam à literarum imperitis, a cæcis, in equis, & in tenebris densissimis. Nunquam vetò omittenda sunt ipsa mysteria, circa quæ intelligentia & memoria occupentur; & licet initio aliquid difficultatis habere videatur, ita semper eorum meminisse; paucorum dierum tamen usus, rem totam facillimam reddet.

Modus faciliè recitandis Rosarium.

Vt autem facilius fideles in recitando Rosario, mysteria proposita percurrant, modum sat opportunum & facilem subiicimus.

Is est, ut antequam decadem aliquam inchoes, mysterium quod in ea meditandum est, breuiter in memoriam reuocet, retinendum postea, dum eandem absolues. Deinde sub initium orationis Dominicæ Deum velut præsentem animo subiicias, ut Patrem. Sub initium salutationis Angelicæ B. Virginem ut matrem; nimirum ut imaginatio circa id occupata, euagari huc illuc non possit. Velicèrè i-

magineris te ferri per ea loca in quibus ea mysteria facta sunt, illisque te præsentem esse cogites, ac si ea oculis tuis haberes proposita. Quod citra difficultatem, magna animi voluptate, sensusque heri potest; sicut otiosi aliquando imaginantur nos totam Hispaniam percurrere, videre, inuenerique mira, &c.

Et die quidem Dominico & feria 5. tertij generis mysteria quæ gloriosa dicuntur. Feria 2. 3. & Sabbato primi generis quæ gaudiofa appellantur. Feria 4. & 6. ea quæ luctuosa nuncupantur expendi, & considerari possunt.

Ad faciliorem quoque mysteriorum considerationem Nanarus in *Miscellaneo* 24. de eodem Rosario, hunc modum suggerit, ut ad singulas decades, mysterium ipsum, cui volumus intendere in salutationibus Angelicis, breuiter interferatur, hoc pacto.

IN ROSARIO GAUDIOSO.

Ad decades singulas cum peruenit fuerit ad nomen IESVS adiciatur.

Ad	} Quem	1	Virgo concepti.	} S. Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, &c.
		2	Visitando Elizabeth portasti.	
		3	Virgo genuisti.	
		4	In templo presentasti.	
		5	In templo inuenisti.	

IN ROSARIO DOLOROSO.

Ad decades singulas cum item peruenit fuerit ad nomen IESVS adiciatur.

Ad	} qui pro nobis	1	Sanguinem sudauit.	} S. Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, &c.
		2	Flagellatus est.	
		3	Spinis coronatus est.	
		4	Crucem baiulauit.	
		5	Crucifixus est.	

IN ROSARIO GLORIOSO.

Ad decades singulas, cum similiter peruenit fuerit ad nomen IESVS adiciatur.

Ad	} Qui	1	Resurrexit à mortuis.	} S. Maria Mater Dei ora pro nobis, &c.
		2	In cælum ascendit.	
		3	Spiritus Sanctum misit.	
		4	Te assumpsit.	
		5	Te in cælis coronauit.	

Adde, quod in eodem *Miscell. num.* 3. commendat Nauarus, videri consultum ac etiam fructuosum, absoluta quæ is decade, quasi recreandi animi causâ, hisce verbis ad gratulationem excitare se. Absoluta prima: Decies millies te benedicat virgo Mater, gloriosa Maria, omnes Angeli, & Archangeli, vniuersique curiæ cælestis Spiritus, cum quibus speramus te aliquando videre colereque in cælo. Amen.

Post secundam decadem: Vicies millies te benedicant, virgo Mater, gloriosa Maria, omnes Sancti Patriarchæ, Prophetæ cæterique veteris Testamenti: Sancti Innocentes. Sancti Ioseph & Ioannes Baptista, cum quibus speramus te aliquando videre, colereque in cælo. Amen.

Post tertiam: Tricies millies te benedicant virgo Mater, gloriosa Maria, omnes Sancti Apostoli Domini Discipuli & Euangelistæ, omnesque Gloriosi Martyres cum quibus, &c.

Post quartam: Quadragies millies, &c. omnes Sancti Confessores, Episcopi, Doctores, Monachi, Eremitæ, Virgines, Vidui, Coniugati, cum quibus, &c.

Post quintam: Quinquagesies millies te, &c. Sancta Anna Mater tua, & Mariæ cognata tuæ, amicitiam æque tibi Magdalena & Martha, omnes Sanctæ Virgines, Viduæ, Coniugatæ, cum quibus, &c.

Tribus supra explicatis Rosariis, adiungi possunt tria illa. Primum est, vitæ Christi. In prima decade mediando Christum baptizatum, & ieiunantem. In secunda decade, legislatores præcepta virtutum omnium tradentem. tum verbo (utin sermone quem habuit in monte: Beati pauperes, &c.) tum exemplo. In tertia decade varia edentem. In quarta

quarta

quarta decade Sacerdotem varia instituentem Sacramenta. In quinta decade transfiguratum.

Secundum Rosarium completur meditationem quatuor nouissimorum. In prima decade meditando mortem: in secunda iudicium particulare: in tertia iudicium vniuersale: in quarta, infernum, in quinta, gloriam celestem.

Tertium Rosarium continet meditationes beneficiorum quæ à Deo accepimus. In prima decade meditando beneficium creationis: in secunda, conseruationis & gubernationis: in tertia, Redemptionis: in quarta, Vocationis ad fidem Catholicam, Iustificationis à peccatis sæpius repetita, beneficiorumque particularium: in quinta, glorificationis in celo quam tibi ab æterno præparauit. Denique quorundam meditationes quinas potes coniungere, tot Rosaria diuersa potes tribus primis ante explicatis adiungere.

Quid Corona, & quis eius recitandi modus.

Am valde in vsu est id genus Rosarij quod beate Virginis Corona dicitur, quæ sex decadibus continetur, quibus adicitur semel oratio Dominica, & ter saluatio Angelica, ac postremò concluditur Symbolo Apostolorum. Corona hæc inuenta & vsurpata videtur in honorem 63. annorum, qui à multis Diuæ Virg. tribuuntur, vt singulis annis respondeant singulæ Salutationes Angelicæ, quæ sunt 63. Corona autem hæc cum recitatur, in quinque primis decadibus, ante dicta mysteria, pia cogitatione evolui debent. In sexta autem decade eadem repeti possunt, primum scilicet, in primo Aue; secundum, in secundo; & sic deinceps: ita vt in singulis decem illius decadibus Saluationibus, bis singula mysteria repetantur: aut in duabus primis saluationibus vnum: in duabus secundis, secundum, & sic deinceps: aut certe vnum aliquod mysterium in quo magis nos commoueri sensimus, in tota vltima decade iterum mentis oculis subiiciatur. Ad tria autem vltima Aue Maria, virtutes subiectas, vel alias pro cuiusque deuotione per intercessionem gloriosæ Virginis possumus à Deo postulare, hoc modo.

In 1. Rosario post IESVS, adiciatur.

Qui nobis } Fidem rectam, } Sancta Maria
angere } Spem firmam, } Mater, }
 } Charitatem perfectam. } &c.

In 2. Rosario post IESVS, adiciatur.

Qui nobis } Intellectum illuminet. } Sancta Maria
 } Voluntatem perficiat. } Mater Dei ora
 } Memoriam roboret. } pro nobis, &c.

In 3. Rosario IESVS, adiciatur.

Qui. } Dirigat cogitationes. } Sancta Maria
 } Regat verba. } Mater Dei ora
 } Gubernet opera. } pro nobis, &c.

Post sextam autem Coronæ decadem adijci potest, Centies milles te benedicant, Virgo Mater gloriosa Maria omnes Sancti, Sanctæque Dei, cum quibus speramus, &c.

TERTIA LIBRI PARS

De ieiunio Penitenti posito in præcepto.

CAPVT DVODECIMVM.

De illius nomine, definitione, & diuisione.

S V M M A R I V M.

- 122. Ieiunium metaphorice sumitur pro abstinentia à peccatis.
- 123. Proprie sumptum, quid & quorundam sit.
- 124. Quid vocetur ieiunium naturæ; quid ieiunium virtutis, & quid ieiunium Ecclesiasticum, & cur de hoc autum præsens tractatus instituat.
- 125. Definitio ieiunij Ecclesiastici, ex cuius priore parte sumuntur tria documenta.

126. Explicatione posterioris partis eiusdem definitionis ostenditur differentia, quæ ieiunium Ecclesiasticum à cæteris ieiunijs separatur.

127. Varia diuisionis ieiunij Ecclesiastici.

128. De Ecclesiastico ieiunio Quatuoragesimali.

129. Illius præceptum præ cæteris commendatur ex eo, quod ab initio nascentis Ecclesiæ sit ab apostolo institutum.

130. Quo modo accipiendum sit, quod à nonnullis sanctis Patribus dicitur à Christo institutum esse.

131. De ieiunio Quatuor temporum, & Vigilium.

132. Quam vim consuetudo habeat inducendi aut tollendi ieiunij obligationem.

133. Consuetudo vt inducere, sic abrogare potest ieiunium Ecclesiasticum.

134. Duo dubia, quorum solutione declaratur ratio, qua consuetudo potest legem Ecclesiasticam de ieiunio abrogare.

135. Quando teneantur aut non teneantur Religiosi seruare ieiunia secularibus consuetis.

136. In ieiunijs teneantur aduenæ consuetudinibus incolarum, si sibi cohabitent, non item si viatores tantum sint.

137. Dies, in quibus ieiunandum non est.

138. Ieiunium non est in illis prohibitum.

Ieiunij nomen laicè sumptum extenditur ad abstinentiam à peccatis, de qua Isaia 58. Nonne hoc est ieiunium quod elegi: dissoluere colligationes impietatis?] Ex de consecrat. distinct. 5. cap. Ieiunium autem magnum & generale est abstineri ab iniquitatibus & ab illicitis voluptatibus sæculi &c.] Quam acceptionem D. Thomas 2. 2. quæstio. 147. art. 2. ad 1. metaphoricam esse ait; sicut nimirum voluptas illicita non nisi metaphoricè potest cibus vocari. Ad illius vsum spectantia habentur in præcedenti lib. 2. cap. 15.

Sumptum verò proprie, ex eod. D. Thoma ibidem, dicitur de abstinentia à cibo & potu: & distinguitur (vt notant tum alij tum Richar. in 4. & Ioan. Medina in Cod. de ieiunio, ille dist. 15 art. 3. q. 2. hic q. 1. in ieiunium naturæ, ieiunium virtutis, & ieiunium Ecclesiæ.

Ieiunium autem naturæ, dicitur abstinentia ab omni cibo & potu, quale ad Eucharistiæ sumptionem requiritur, per cap. Ex parte de celebr. Missarum: de quo cum de ipsa Eucharistia in sequenti libro 29. Ieiunium verò virtutis, dicitur abstinentia à cibo & potu, cum moderatione, quam recta ratio dictauerit: ita scilicet, vt homo comedendo & bibendo, in eo quod naturæ necessarium est nec deficiat; nec notabiliter excedat: sed sumat quod ad vitam & debitam corporis valetudinem conuenit: prout explicat Medina. Qui postea in sequenti quæstio. 12. declarat quomodo ratio virtutis ei conueniat: quod est Scholastici instituti speculationisve. Ieiunium denique Ecclesiæ dicitur illud de quo datur Ecclesiæ præceptum; per quod cum determinetur præceptum diuinum, non modo quoad tempus, sed etiam quoad modum ieiunandi (in quo distinguitur à præceptis Ecclesiasticis de confessione, & de sumptione Eucharistiæ, determinantibus diuina præcepta solummodo quoad tempus) sit vt obligatio, quam Christianus habet ieiunandi, tota est imetur ex eodem præcepto Ecclesiastico: sitque porro vt totus hic tractatus instituendus sit de ieiunio Ecclesiastico. De quo agitur in iure Canonico, apud Gratianum quidem distinct. 4. & 76. & de consecr. distinct. 3. & 5. in decretalibus verò tit. de obseruar. ieiuniorum. Agitur & à Theologis scholasticis, à D. Thoma quidem in cit. q. 147. & ab Alexandro Ales. in 4. part. qu. 28. A reliquis verò in 4. distinct. 15 & nonnunquam distinct. 16. vt à Gabriele quæst. 3. Itemque à Summulariis in verbo Ieiunium; & à D. Anton. 2. part. tit. 6. cap. 2. ab Abulensi in cap. 6. D. Marth. quæst. 124. & pluribus sequentibus, à Ioanne Medina in cit. Cod. per tredecim quæstiones à Couar. in lib. 4. variarum resolutionum cap. 20. & à Nauar. in Epichir. cap. 21. à num. 11. & à recentioribus, vt à Bellarmin. in tom. 3. controuersiarum tertia generali li. 2. à Gregorio à Valentia secunda secunda disp. 9. quæst. 2. & ab Azorio in prima parte Moralium institutionum libr. 7. Quæ verò necessaria videntur ad Confessarij & Penitentis institutionem complectemur, dicendo primò de de eiusdem ieiunij definitione & diuisione: quod fiet in hoc eodem cap. Secundo, de necessariis ad illud. Tertio, de modis quibus ipsum vio-

